

1. EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG VISZONYÁNAK ÁBRÁZOLÁSA A 17-18. SZÁZADI MAGYARORSZÁGI ÉS ERDÉLYI EMLÉKIRATOKBAN

1.1. AZ EMLÉKIRAT MŰFAJÁRÓL

BITSKEY István: História, emlékirat, önvallomás. In: B. I.: Eszmék, művek, hagyományok. Tanulmányok a magyar reneszánsz és barokk irodalomról. Debrecen, 1996. 225-261. p. (Csokonai könyvtár; 7.)

CUSHING, Frederick G.: Történelem vagy irodalom? A magyar emlékiratírás hagyományai. In: Literatura, 1984. 2. sz. 176-185. p.
Egyes emlékirókról is.

https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/LITERATURA_1984/?pg=183&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon: bit.ly/2mnMMSu

Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban. Szerk. Balázs Mihály, Gábor Csilla. Kolozsvár, 2007. 619 p.

<http://www.iti.mta.hu/Emlekezet-kotet.pdf>

GYÁNI Gábor: Történelem: tény vagy fikció? In: Gy. G.: Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése. Bp. 2000. 48-70. p.

KÓNYA Anikó: A személyes emlékek társas természete. In: Kollektív, társas, társadalmi. Szerk. K. A. et al. Bp. 1999. 149-162. p.

LUFFY Katalin: Emlékiratok olvasásának lehetséges módjai. In: L. K.: Oka ezen írásnak... XVIII. századi erdélyi emlékirók. Vál., az utószót írta és a jegyzeteket összeáll. L. K. Kolozsvár, 2006. 265-275. p. (Remekírók diákkönyvtára)

NAGY Levente: Az emlékirat-irodalom. In: A magyar irodalom története. 1. köt. A kezdetektől 1800-ig. Szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza. Bp. 2007. 555-567. p.
Bethlen Miklós Önéletírásáról is.

SÁRDI Margit, S.: Napló-könyv. Magyar nyelvű naplók 1800 előtt. Máriabesnyő, 2014. 5-65. p.

<http://bookparadise.cloud/pdf?title=Napl%C3%B3-K%C3%B6nyv&geo=hu&i=OTc4NjE1NTI1NzY2Nw%3D%3D&src=google#read>

SÁRDI Margit, S.: Az önéletrajzi szelf és a 17-18. századi önéletírások. In: Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban. Szerk. Balázs Mihály, Gábor Csilla. Kolozsvár, 2007. 209-222. p.

<http://www.iti.mta.hu/Emlekezet-kotet.pdf>

SZÁVAI János: A műfaj. In: Sz. J.: Magyar emlékirók. Bp. 1988. 7-68. p.

1.2. ÖSSZEFOGLALÓ ÉS EGYÉB MUNKÁK A 17-18. SZÁZADI MAGYARORSZÁGI ÉS ERDÉLYI EMLÉKIRATOKBÓL, EMLÉKIRATOKRÓL

BITSKEY István: Utószó. In: Magyar emlékirók, 16-18. század. A vál., a szöveggondozás és a jegyzetek B. I. munkája. Bp. 1982. 985-998. p. (Magyar remekírók)

Erdélyi panteon. Művelődéstörténeti vázlatok. Szerk. Jánosházy György. 1. köt. Marosvásárhely, 1998. 233 p.

JANKOVICS József: Ex occidente... A 17. századi magyar irodalom európai kapcsolatai. Bp. 1999. 222 p. (Régi magyar könyvtár. Tanulmányok; 3.)

KOVÁCS KISS Gyöngy: A Habsburg-uralom erdélyi kiteljesedésének folyamata a korabeli magyar emlékirodalom láttatásában. 17. század vége -19. század eleje. Kolozsvár, 2000. 116 p. (Erdélyi tudományos füzetek; 228.)

Ld. még: K. K. Gy.: Megidézett múlt. Kolozsvár, 2008. 121-164. p.

Oka ezen írásnak... XVIII. századi erdélyi emlékirók. Vál., az utószót írta és a jegyzeteket összeáll. Luffy Katalin. Kolozsvár, 2006. 334 p. (Remekírók diákkönyvtára)

SÁRDI Margit, S.: Égi jelek-előjelek a 17-18. századi magyar emlékiró irodalomban. In: Pietas non sola Romana. Studia memoriae Stephani Borzsák dedicata. Bp. 2010. 856-869. p.

SÁRDI Margit, S.: Jóslat és álomlátás 17-18. századi emlékiróinknál. In: Extázis, álom, látomás. Szerk. Pócs Éva. Bp. 1997. 475-487. p. (Tanulmányok a transzcendensről; 1.)

1.3. EGYES EMLÉKÍRÓK MUNKÁIRÓL

SZALÁRDI JÁNOS (1601-1666)

SZALÁRDI János siralmas magyar krónikája. Sajtó alá rendezte, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta Szakály Ferenc. Bp. 1980. 820 p., 40 t. (Bibliotheca Historica)

*

ASZTALOS Miklós: Bevezetés. In: Erdély öröksége. Erdélyi emlékirók Erdélyről. Szerk. Makkai László. 5. köt. Apa és fiú, 1630-1661. Szalárdi János et al. írásaiból. Bp. 1994. V-XXII. p.

Reprint kiadás. Eredeti kiadás: Bp. 1941.

MOLNÁR Szabolcs: Szalárdi János. In: Erdélyi panteon. Művelődéstörténeti vázlatok. Szerk. Jánosházy György. 1. köt. Marosvásárhely, 1998. 134-139. p.

PAP Ferenc. In: SZALÁRDI János: Siralmas magyar krónikája. Kolozsvár, 2011. 5-22. p.

TARNÓC Márton: Szalárdi János történelemszemlélete. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1970. 5-6. sz. 689-696. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00001/00269/pdf/itk_EPA00001_1970_05-06_689-696.pdf

BETHLEN MIKLÓS (1642-1716)

BETHLEN Miklós önéletírása. Sajtó alá rend. és a jegyzeteket írta V. Windisch Éva. Bp. 1955.

1. köt. 407 p.

2. köt. 426 p.

GRÓF BETHLEN Miklós önéletírása. Pest, 1858.

https://mek.oszk.hu/16700/16791/pdf/16791_1.pdf

https://mek.oszk.hu/16700/16791/pdf/16791_2.pdf

*

JANKOVICS József: Önéletírás és történeti hitelesség. Művészet és valóság viszonyának kérdése a Bethlen Miklós-levelezés tükrében. In: J. M.: Ex occidente... A 17. századi magyar irodalom európai kapcsolatai. Bp. 1999. 119-131. p. (Régi magyar könyvtár. Tanulmányok; 3.)

<http://jankovicsjosef.btk.mta.hu/archivum/239>

KÖPECZI Béla: Bethlen Miklós francia emlékiratai. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1955. 3. sz. 296-304. p.

https://iti.btk.mta.hu/images/bethlen300/linkek/ITK_EPA00001_1955_03_296-306.pdf

Ua.: RÉVÉREND, Dominique: Bethlen Miklós emlékiratai. Az utószót és a jegyzeteket írta K. B. Bp. 1984. 222-240. p.

LACZHÁZI Gyula: A semmi Bethlen Miklós antropológiájában és önéletírásában. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 2015. 3. sz. 336-355. p.

<http://itk.iti.mta.hu/megjelent/2015-3/laczhazi.pdf>

NAGY Péter: Bethlen Miklós és Önéletírása. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1994. 4. sz. 445-478. p.

https://iti.btk.mta.hu/images/bethlen300/linkek/itk_EPA00001_1994_04_445-478.pdf

NEMESKÜRTY István: Bethlen Miklós és az önéletrajzi formában jelentkező magyar regény. A magyar barokk fénykorának utolsó évei, 1700-1712. In: N. I.: A magyar népnek, ki ezt olvassa. Az anyanyelvű magyar reneszánsz és barokk irodalom története 1533-1712. Bp. 1975. 475-504. p.

SÁRDI Margit, S.: Nyelv és önéletíró. Az idősíkok kezelése Bethlen Miklós önéletírásában. In: Szolgáltatokat ajánlom a 60 éves Jankovics Józsefnek. Szerk. Császtvay Tünde, Nyerges Judit. Bp. 2009. 327-335. p.

SZÁVAI János: Bethlen Miklós. In: Sz. J.: Magyar emlékirók. Bp. 1988. 84-96. p.

TÁNCZOS Vilmos: Bethlen Miklós. In: Erdélyi panteon. Művelődéstörténeti vázlatok. Szerk. Jánosházy György. 1. köt. Marosvásárhely, 1998. 169-176. p.

TOLNAI Gábor: Bethlen Miklós. In: T. G.: Vázlatok és tanulmányok. Bp. 1955. 42-67. p.
T. G.: Tanulmányok. Bp. 1970. 55-75. p.
T. G.: Fejedelmi Erdély. Tizenhat tanulmány. Bp. 1984. 102-127. p.

TÓTH Zsombor: De melancholia transylvana-hungarica. A melankólia képzete Bethlen Miklós Önéletírásában. In: Rodosz-tanulmányok I. Nyelvészet és Irodalomtudomány. Szerk. Selyem Zsuzsa. Bukarest-Kolozsvár, 2000. 69-90. p.

Ua.: T. Zs.: A történelmem terhe. Antropológiai szempontok a kor újkori magyar írásbeliség textusainak értelmezéséhez. Kolozsvár, 2006. 243-275. p. (Ariadné könyvek)

TÓTH Zsombor: A koronatanú: Bethlen Miklós. Az Élete leírása magától és a XVII. századi puritanizmus. Debrecen, 2007. 259 p. (Csokonai könyvtár; 40.)

https://iti.btk.mta.hu/images/bethlen300/dokumentumok/A_koronatanu_Bethlen_Miklos.pdf

TÓTFALUSI (MISZTÓTFALUSI) KIS MIKLÓS (1650-1702)

M. TÓTFALUSI K. Miklósnak... mentsége. Kolozsvár, 1698.

<https://mek.oszk.hu/14300/14383/14383.pdf>

TÓTFALUSI KIS Miklós Mentsége. Szerk., a bev. tanulmányt írta és a jegyzeteket összeáll. Haiman György. Bp. 1987. 225 p.

*

DÉZSI Lajos: Magyar író és könyvnyomtató a XVII. században. Misztótfalusi Kis Miklós, 1650-1702. Bp. 1899. 3-208. p. (Magyar történeti életrajzok; Koll. 1.)

FÉJA Géza: Tótfalusi Kis Miklós. In: F. G.: Régi magyarság. A magyar irodalom története a legrégebb időktől 1772-ig. 4. jav. és bőv. kiadás. Bp. 2001. 202-206. p.

JAKÓ Zsigmond: Misztótfalusi Kis Miklós. Erdélyi féniks. In: Erdélyi féniks. Misztótfalusi Kis Miklós öröksége. Bev. tanulmánnyal és magyarázó jegyzetekkel közzéteszi J. Zs. Bukarest, 1974. 5-81. p.

JANKOVICS József: Devotio és desperatio, avagy az ismétlődés szerepe Tótfalusi Mentsége szerkezetének kialakulásában. In: J. J.: Ex occidente... A 17. századi magyar irodalom európai kapcsolatai. Bp. 1999. 193-203. p. (Régi magyar könyvtár. Tanulmányok; 3.)

MOLNÁR József: Misztótfalusi Kis Miklós. Bp.-Berlin, 2000. 313-321. p.

SZÍJ Rezső: Misztótfalusi Kis Miklós. Bp. 2000. 98 p.

Reprint kiadás. Eredeti kiadás: Pápa, 1937.

TOLNAI Gábor: Tótfalusi Kis Miklós, 1650-1702. In: T. G.: Tanulmányok. Bp. 1970. 41-54. p.

Ua.: T. G.: Fejedelmi Erdély. Tizenhat tanulmány. Bp. 1984. 144-170. p.

TÓTH Zsombor: MissedTótfalusi... A „Mentség” historiográfiai vizsgálatának tanulságai. In: A történetmondás rétegei a kora újkorban. Szerk. Gábor Csilla. Kolozsvár, 2005. 203-231. p.

Ua.: T. Zs.: A történelmem terhe. Antropológiai szempontok a kora újkori magyar írásbeliség textusainak értelmezéséhez. Kolozsvár, 2006. 200-242. p.

CSEREI MIHÁLY (1668-1756)

CSEREI Mihály: Erdély históriája, 1661-1711. Sajtó alá rend., a bevezetőt és a jegyzeteket írta Bánkúti Imre. Bp. 1983. 593 p., 40 t. (Bibliotheca historica)

Nagyajtai Cserei Mihály históriája. Pest, 1852.

<https://mek.oszk.hu/05600/05632/05632.pdf>

*

FÉJA Géza: Cserei Mihály (1668-1756). In: F. G.: Régi magyarság. A magyar irodalom története a legrégebb időktől 1772-ig. 4. jav., bőv. kiad. Bp. 2001. 242-249. p.

KOVÁCS Ferenc: Cserei Mihály. In: Erdélyi panteon. Művelődéstörténeti vázlatok. Szerk. Jánosházy György. 1. köt. Marosvásárhely, 1998. 199-207. p.

MAKKAI Sándor: Bevezetés. In: Erdély öröksége. Erdélyi emlékirók Erdélyről. Szerk. M. L. 6. köt. Haldokló Erdély, 1662-1703. Bp. 1994. V-XVIII. p.

Reprint kiadás. Eredeti kiadás: Bp. 1941.

SZILÁGYI Sándor: Cserei, az emlékiró. In: Sz. S.: Hanyatló Erdély. Történelmi tanulmányok és arcképek a 17. és 18. századból. Vál., az előszót és a jegyzeteket írta Sebestyén Mihály. Marosvásárhely, 2013. 369-377. p.

TÓTH Zsombor: A kora újkori könyv antropológiája. Kéziratos irodalmi nyilvánosság Cserei Mihály (1667-1756) írás- és szöveghasználatában. Bp. 2017. 378 p. (Irodalomtörténeti füzetek; 178.)

http://real.mtak.hu/69947/1/TothZs_Konyvantropologia_u.pdf

TÓTH Zsombor: Műfaj vs. íráshasználat? Történeti antropológiai megjegyzések a XVII. századi emlékirat-irodalomhoz. Cserei Mihály kalendáriumai. Esettanulmány. In: T. Zs.: A történelmem terhe. Antropológiai szempontok a kor újkori magyar írásbeliség textusainak értelmezéséhez. Kolozsvár, 2006. 333-405. p.

WESSELÉNYI ISTVÁN (1674-1734)

WESSELÉNYI István: Sanyarú világ. Naplók. Közzéteszi Demény Lajos, Magyar András. Bukarest.

1. köt. 1703-1705. 1983. 730 p.

2. köt. 1707-1708. 1985. 895 p.

Ism.: VARGA Imre. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1986. 3. sz. 322-328. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00001/00345/pdf/itk_EPA00001_1986_03_322-328.pdf

*

VARGA Imre: Egy periodikus emlékirás a Rákóczi-szabadságharc idejéből. Wesselényi István naplója 1704-1708. In: MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei. 1969. 26. köt. 243-265. p.

http://real-j.mtak.hu/1712/1/NYIROSZTKOZL_26_01-04.pdf

II. RÁKÓCZI FERENC (1676-1735)

II. Rákóczi Ferenc emlékirata a magyar hadjáratról. Győr, 1861.

<https://mek.oszk.hu/20600/20626/20626.pdf>

Második Rákóczi Ferenc önéletrajza. Bp. 1876.

<https://mek.oszk.hu/19800/19885/19885.pdf>

RÁKÓCZI Ferenc: Emlékiratok. Szerk., az előszót írta Hopp Lajos. Bp. 1985. 373 p.

RÁKÓCZI Ferenc: Vallomások. Szerk., az utószót írta Hopp Lajos. Pécs, 2003. 486 p.

*

BEREZNAY István: II. Rákóczi Ferenc: Vallomások, II. könyv. In:

<http://szapolyai.hupont.hu/61/bereznay-istvan-ii-rakoczi-ferenc-vallomasok>

FÉJA Géza: II. Rákóczi Ferenc, az író, 1676-1735. In: F. G.: Régi magyarság. A magyar irodalom története a legrégebb időktől 1772-ig. 4. jav. és bőv. kiad. Bp. 2001. 285-296. p.

GYENIS Vilmos: Rákóczi Vallomásai és a hazai emlékirat hagyomány. In: Rákóczi-tanulmányok. Szerk. Köpeczi Béla, Hopp Lajos, R. Várkonyi Ágnes. Bp. 1980. 397-413. p.

TOLNAI Gábor: Rákóczi Ferenc, az író. In: Az MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei, 1954. 5. köt. 1-4. sz. 219-234. p.

http://real-j.mtak.hu/1702/1/NYIROSZTKOZL_05_01-04.pdf

Ua.: T. G.: Vázlatok és tanulmányok. Bp. 1955. 68-87. p.

Rákóczi-tanulmányok. Szerk. Köpeczi Béla, Hopp Lajos, R. Várkonyi Ágnes. Bp. 1980. 383-395. p.

T. G.: Fejedelmi Erdély. Tizenhat tanulmány. Bp. 1984. 186-202. p.

VÖRÖS Imre: Objektivitás és szubjektivitás Rákóczi Emlékirataiban. In: Rákóczi-tanulmányok. A II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulója alkalmából rendezett tudományos ülésszak előadásai. Bp. 1978. 106-115. p.

APOR PÉTER (1676-1752)

APOR Péter: Metamorphosis Transylvaniae, azaz Erdélynek változása, 1736. Bp. 1972. 115, 7 p.

APOR Péter munkái. Pest, 1863.

<https://mek.oszk.hu/08800/08885/08885.pdf>

*

FÉJA Géza: Apor Péter, 1676-1752. In: F. G.: Régi magyarság. A magyar irodalom története a legrégebbi időktől 1772-ig. 4. jav. és bőv. kiadás. Bp. 2001. 238-242. p.

GYÖRGY Zsombor: Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae.

<https://doksi.hu/elemzes.php?order=Show&id=278>

KOVÁCS KISS Gyöngy: Apor Péter. In: Erdélyi panteon. Művelődéstörténeti vázlatok. Szerk. Jánosházy György. 1. köt. Marosvásárhely, 1998. 208-211. p.

ÁRVA BETHLEN KATA (1700-1759)

Bethlen Kata önéletírása. Sajtó alá rend. és a jegyzeteket írta Sükösd Mihály. Bp. 1963. 397 p., 8 t. (Magyar századok)

Bethlen Kata: Önéletírás és levelek. Bp. 2018. 375 p. (Nemzeti könyvtár; 90.)

Gróf Bethlen Kata életének maga által való leírása. Kolozsvár, 1881.

<https://mek.oszk.hu/18600/18618/18618.pdf>

*

FARKAS Nikolett: Utalásrendszer Bethlen Kata Önéletírásában. In: Erdélyi Múzeum, 2016. 3. sz. 104-117. p.

<https://eda.eme.ro/bitstream/handle/10598/29898/EM2016--3-007-KarkasNikolett-UtalasrendszerBethlenKataOneletirasaban.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

FAZEKAS Gergely Tamás: „tetszett az Úristennek [...] a gyámoltalan árvák seregébe béinni.” Bethlen Kata önéletírása és az özvegyek reprezentációjának kulturális hagyománya a kora újkorban. In: Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban. Szerk. Balázs Mihály, Gábor Csilla. Kolozsvár, 2007. 259-278. p.

<http://www.iti.mta.hu/Emlkezet-kotet.pdf>

FÉJA Géza: Árva Bethlen Kata, 1700-1759. In: F. G.: Régi magyarság. A magyar irodalom története a legrégebb időktől 1772-ig. 4. jav. és bőv. kiad. Bp. 2001. 249-254. p.

HEGYALJAI KISS Géza. Árva Bethlen Kata. Gróf széki Teleki József özvegye, 1700-1759. Tanulmány a XVIII. századi magyar irodalom köréből. Bp. 1922. 130 p.

SZÁVAI János: Bethlen Kata. In: Sz. J.: Magyar emlékirók. Bp. 1988. 103-114. p.

WINDISCH Éva, V.: Bethlen Kata Önéletírása. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1964. 2. sz. 237-239. p.

Összeállította:
Vörösné Adler Erika